

покращення функціонування та залучення місцевих громад до розвитку регіону та розв'язання територіальних проблем. Необхідно частіше залучати громадян до слухань з різних питань, проводити соціологічні опитування для визначення інтересів місцевих жителів, проводити інформаційну кампанію та сприяти вирішенню різноманітних питань. Також варто налагоджувати ефективну співпрацю з державними адміністраціями, приватними підприємцями та установами. Це дасть змогу розвинути широку мережу зв'язків, що покращить координацію та сприятиме швидшому реагуванню на всі питання територіальних громад. До того ж органам місцевого самоврядування не слід забувати про виконання своїх первинних функцій, про принципи здійснення влади та завдання відстоювати інтереси місцевих жителів, а не корпоративні чи приватні.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24.
3. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: навч. посіб. / Н. В. Камінська; Київ. ун-т туризму, економіки і права. — К.: КНТ, 2010. — 229 с.

Олег Пелипенко,

студент Запорізького національного університету

Науковий керівник:

Коломоєць Тетяна Олександрівна, д.ю.н., професор

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ТА ЙОГО ДОТРИМАННЯ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Верховенство права є однією із засадничих характеристик правової держави поряд з поділом влади та зв'язком держави і громадян взаємними правами та обов'язками. Питання прав і свобод людини на сьогодні є найважливішою проблемою внутрішньої та зовнішньої політики всіх держав світової спільноти. Саме стан справ у царині забезпечення прав і свобод, їх практичної реалізації є тим критерієм, за яким оцінюється рівень демократичного розвитку будь-якої держави й суспільства в цілому [1].

Так, за даними експертів, через окупацію частини території України та війну ледь не щодня розширюється перелік вразливих груп населення. Комісар Ради Європи Н. Муйжнієкс зазначив, що в Національній стратегії з прав людини в Україні повинні бути враховані права тих, хто опинився на тимчасово окупованих територіях і територіях, контрольованих проросійськими незаконними збройними формуваннями. На його думку, Україна повинна зробити все, що їй

під силу, співпрацюючи з ООН та громадськими організаціями, щоб допомогти цим людям. Представники громадських організацій також наголошують на проблемах соціального захисту учасників АТО і вимушених переселенців [1].

Унаслідок зовнішньої агресії понад два мільйони осіб вимушені були покинути свої домівки і стати переселенцями [2]. У ході конфлікту на Донбасі спостерігаються серйозні проблеми у сфері прав людини, зокрема безкарність, катування та відсутність законності та правопорядку на сході, а також тяжке гуманітарне становище жителів охоплених конфліктом територій та внутрішньо переміщених осіб [3].

Варто зазначити, що нині є чинним Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII, який відповідно до Конституції та законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлює гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (далі — Закон), внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання в результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [4]. Закон також визначає гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Україна вживає всіх можливих заходів, передбачених

Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, щодо запобігання виникненню передумов вимушеного внутрішнього переміщення осіб, захисту та дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання в Україні. Згідно із законодавством, гарантується забезпечення реалізації прав зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб на:

- зайнятість;
- пенсійне забезпечення;
- загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- соціальні послуги;
- виборчі права;
- освіти [4].

Внутрішньо переміщена особа зобов'язана: дотримуватися Конституції та законів України, інших актів законодавства; повідомляти про зміну місця проживання структурний підрозділ з питань соціального захисту населення районних, районних у місті Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад за новим місцем проживання протягом 10 днів з дня прибуття до нового місця проживання. Внутрішньо переміщена особа зобов'язана виконувати інші обов'язки, визначені Конституцією та законами України [4].

Охарактеризувавши принцип верховенства права та його дотримання в процесі реалізації та захисту прав внутрішньо переміщених осіб на території України, можемо підсумувати, що верховенство права є однією із засадничих

характеристик правової держави. Питання прав і свобод людини на сьогодні є найважливішою проблемою внутрішньої політики України. Варто зазначити, що хоча відповідно до Конституції та законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлюються гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб, усе-таки існують проблеми, які Україна намагається подолати. Зокрема, наявні такі проблеми дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб (ВПО): фактична неможливість реалізації базових прав ВПО через неприйняття відповідних законів та підзаконних нормативно-правових актів; обмежуються права ВПО через застосування працівниками органів влади, окрім нормативно-правових актів, усних чи письмових розпоряджень керівників міністерств та відомств; запровадження процедури реєстрації місця проживання ВПО шляхом проставлення відмітки про реєстрацію до довідки про взяття на облік та перевірки місця проживання обмежує право переселенців на свободу пересування та вільний вибір місця проживання.

Список використаних джерел

1. Беззуб І. Національна стратегія у сфері прав людини в Україні: оцінки експертів [Електронний ресурс] / І. Беззуб. — Режим доступу: http://www.nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=805:prava-lyudini&catid=8&Itemid=350. — Назва з екрана.
2. Аналіз проблем реалізації прав внутрішньо переміщених осіб (ВПО) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vostok-sos.org/problem/>. — Назва з екрана.

3. В ООН заявили про серйозне порушення прав людини на окупованих територіях [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/life/_v-oon-zayavili-pro-serjozne-porushennya-prav-lyudini-na-okupovanih-teritoriyah/664853. — Назва з екрана.
4. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 1. — Ст. 1.